

**ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์
และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย**
(Causal Factors Affecting Logistics Cost Management and Performance
of Community Enterprises in the Northeastern Region of Thailand)

สุภัทรา สงครามศรี¹
Supattra Songkramsri¹

Received: July 30, 2021

Revised: December 15, 2021

Accepted: December 16, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุ ระดับต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และระดับผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน (2) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน (3) ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (4) พัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ วิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ที่ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2562 ในระดับ 5 ดาว จำนวน 380 แห่ง ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น อย่างเป็นสัดส่วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983 ตั้งแต่เดือนกันยายน 2563 ถึงเดือนพฤษภาคม 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยเชิงสาเหตุ ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน (2) ผลการดำเนินงาน (PER) ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจาก ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS) มีค่าอิทธิพล 0.31 เป็นอิทธิพลทางตรงทั้งหมด รองลงมาคือ การจัดการความเสี่ยง (RIS) มีอิทธิพลรวม 0.28 เป็นค่าอิทธิพลทางตรง 0.14 และอิทธิพลทางอ้อม 0.14 สภาพแวดล้อมภายนอก (EXT) มีอิทธิพลรวม 0.27 เป็นค่าอิทธิพลทางตรง 0.19 และอิทธิพลทางอ้อม 0.08 และสภาพแวดล้อมภายใน (INT) มีอิทธิพลรวม 0.21 เป็นค่าอิทธิพลทางตรง 0.12 และอิทธิพลทางอ้อม 0.09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3) แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าดัชนีวัดความกลมกลืนผ่าน

¹ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Lecturer, Faculty of Business Administration and Public Administration, Western University.

E-mail: nim.dm5@gmail.com

เกณฑ์การยอมรับทุกค่า และ (4) แบบจำลองที่พัฒนามีชื่อว่า OTOP'l Model ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 18 องค์ประกอบย่อย ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ควรประยุกต์ใช้แบบจำลองให้สอดคล้องกับบริบทของ วิสาหกิจชุมชนแต่ละแห่ง

คำสำคัญ: ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์, ผลการดำเนินงาน และ OTOP'l Model

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the causal factors model, logistics cost management and performance, (2) study a direct, indirect and overall influences of model representing, (3) verify the consistency of the causal model with empirical data and (4) develop a model for determining causal factors affecting logistics cost management and performance of community enterprises in Thailand. Samples were selected from top-tier level of 5 stars of community enterprises in Thailand with total number of 380 enterprises with Proportion Stratified Random Sampling. Data were collected by a questionnaire with reliability 0.983, during the period September 2020 to May 2021 and were analyzed using structural equation model.

The results of the research showed that: (1) the overall of causal factors, logistics cost management and performance of community enterprises were at high level, (2) the Performance (PER) was the total effect by Logistics cost management (COS) had an influence of 0.31 as total direct, followed by Risk management (RIS) with a total effect of 0.28, with 0.14 direct and 0.14 indirect, External environment (EXT) has a total effect of 0.27, with 0.19 direct and 0.08 indirect, and Internal environment (INT) has a total effect of 0.21, with 0.12 direct and 0.09 indirect with a statistical significance at the 0.01 level, (3) the model is consistent with the empirical data based on a harmonized index of all accepted criteria and (4) the model developed by the researcher is OTOP'l Model which includes five core elements and 18 sub-elements. Suggestions for use of the model should be applied in accordance with the context of each community enterprise.

Keywords: Logistics Cost Management, Performance and OTOP'l Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise - SMCE) คือ ธุรกิจของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน ในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ที่คณะบุคคลรวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเครือข่าย (สมสวย ปัญญาสิทธิ์, 2563) เป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เอื้อกับชาวบ้าน ดำรงชีวิตได้มั่นคงและเข้มแข็ง ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมิใช่จะทำให้ง่ายตายต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน วิสาหกิจชุมชนเน้นเรื่องการบริหารจัดการ เป็นกิจการสร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อม โดยผลผลิตจะเกิดจากทุนหรือสินทรัพย์ชุมชนทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน (ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิม ทักษะฝีมือ วัฒนธรรม ธรรมชาติ หรืออื่นๆ) ที่เป็นพื้นบ้านมีรูปแบบการจัดการสมัยใหม่โดยคนในชุมชน เป็นกิจการของคนในชุมชน (ขวัญฤดี ต้นตระกูล, 2551) ในระยะเวลา 2 ปีของการเริ่มโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambol One Product: OTOP) หลายหน่วยได้เข้ามาช่วยส่งเสริมและพัฒนาทำให้นโยบายนี้ สร้างมูลค่าผลผลิตให้กับประชาชนต่อปีเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ หลังพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 และมีผลบังคับใช้หลังพ้นกำหนด 30 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 จะช่วยหนุนศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีมูลค่าผลผลิตมากกว่า 2.55 หมื่นล้านบาทต่อปีที่มาจากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย (สมสวย ปัญญาสิทธิ์, 2563)

จากการติดตามประเมินผลวิสาหกิจชุมชน พบว่า สภาพปัญหาของการดำเนินงานเกิดจากต้นทุนการผลิตสูง เป็นร้อยละ 51.52 ราคาผลผลิตตกต่ำ และไม่ต้องการมีกฎระเบียบ เป็นร้อยละ 26.26 เท่ากัน สภาพปัญหาการไม่มีข้อมูลประกอบการพิจารณา ตัดสินใจก่อนกู้เงินมาลงทุน เป็นร้อยละ 17.17 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) สภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวส่งผลให้คณะผู้บริหารกลุ่มตระหนักและตื่นตัวกับสิ่งที่เผชิญอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ความเสี่ยงจากการลงทุน ความกดดันด้านการแข่งขัน การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ขององค์กร การบริหารงานภายใต้การประหยัดต้นทุนและค่าใช้จ่าย การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการและใช้ทำธุรกรรม ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้องค์กรและปฏิบัติงานภายในองค์กร ต้องปรับตัวทั้งสิ้น เพราะการประกอบธุรกิจไม่ได้ขึ้นกับการมีเงินทุนที่เพียงพอ หรือผู้ประกอบการที่มีความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Environment of Business) ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน ความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ การบริหารจัดการทั้งในด้านต้นทุนการผลิต (Cost Reduction) หรือต้นทุนการขนส่ง เป็นต้น เพราะการจัดการโลจิสติกส์ เกี่ยวข้องตั้งแต่กระบวนการจัดหาวัตถุดิบและไปสิ้นสุด ณ จุดที่มีการบริโภคสินค้า ถ้ามีการประสานงานที่ดี ก็จะกลายเป็นสายส่งที่มีมูลค่ามากๆ ช่วยทำให้กระบวนการทางธุรกิจสามารถไหลลื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งปัจจัยหลัก

ที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการเจริญเติบโตขององค์กรโดยตรง ก็คือ ปัจจัยด้านต้นทุน (กาญจน์วชิ ธนโชติรุ่งสาทิส, 2557) ซึ่งเป็นเรื่องสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

อนึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพล ของสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง ที่มีต่อต้นทุนการจัดการ โลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย อย่างเป็นระบบและเด่นชัดมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และ ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ และมีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความรู้และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างรายได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางธุรกิจต่อไปในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตและประสบความสำเร็จไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยเชิงสาเหตุ และระดับของต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และ ระดับของผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. เพื่อพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ครั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิด PESTLE Analysis ของ Kaplan & Norton (2008) ในการศึกษาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environmental) ประกอบด้วย ด้านการเมืองการปกครอง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคม-วัฒนธรรม (Socio-cultural) ด้านเทคโนโลยี (Technological) ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Mosley, Pietri, & Megginson (1996) ในการศึกษาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ประกอบด้วย บุคลากร (Personnel) วัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) การใช้เทคโนโลยี (Technology) ระบบการบริหารจัดการ (Management System) โครงสร้าง ขององค์กร (Organizational Structure) ประยุกต์แนวคิด

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission หรือ COSO (2004) ในการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ประกอบด้วย ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operational Risk) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risk) ประยุกต์แนวคิดของ Stocks & Lambert (2001) ในการศึกษาองค์ประกอบของ ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Cost Management) ประกอบด้วย ต้นทุนด้านการจัดการสินค้าคงคลัง (Inventory Management Cost) ต้นทุนด้านการขนส่งและกระจายสินค้า (Transportation-Unloading Cost) ต้นทุนด้านการบริหารจัดการ (Administration Cost) ต้นทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Cost) และประยุกต์แนวคิดของ Sawalqa & Hamdan (2011) ในการศึกษาองค์ประกอบของ ผลการดำเนินงาน (Performance) ประกอบด้วย ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (Financial Performance) และผลการดำเนินงานไม่ใช้การเงิน (Non-Financial Performance) และงานวิจัยของหลายท่านเช่น Sawalqa & Hamdan (2011), Majdalawieh & Gammack (2017), Alshura & Assuli (2017), Ambrosino, Sciomachen, & Surace (2019), Junior, Senaji and King'oriah (2019), Ayimpoya et. al. (2020), Panfilova et. al. (2020), สุวรรณ หวังเจริญเดช (2558), กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง (2557), กาญจน์วารี ธนโชติรุ่งสาทิส. (2557), กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล และ ภัทราทิพย์ ทรงบุญญา (2558), ภรณ์ หลาวทอง (2559) และงานวิจัยของ สุภัทรา สงครามศรี (2562)

สมมติฐานของการวิจัย

แบบจำลองสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง และต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ครั้งนี้ สามารถอธิบายวิธีดำเนินการและขอบเขตวิจัย ได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก

สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environmental) ประยุกต์ใช้แนวคิด PESTLE Analysis ของ Kaplan & Norton (2008) เป็นหลักและแนวคิดของนักวิจัย นักวิชาการต่างๆ สามารถ สังเคราะห์ได้ 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเมืองการปกครอง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม-วัฒนธรรม (Socio-cultural) และเทคโนโลยี (Technological)

สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Mosley, Pietri & Megginson (1996) เป็นหลัก และแนวคิดของนักวิจัย นักวิชาการต่างๆ สามารถ สังเคราะห์ได้ 5 องค์ประกอบย่อย

ได้แก่ บุคลากร (Personnel) วัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) การใช้ เทคโนโลยี (Technology) ระบบการบริหารจัดการ (Management System) และโครงสร้างขององค์กร (Organizational Structure)

การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ประยุกต์ใช้แนวคิดของ COSO (2004) เป็นหลัก และแนวคิดของนักวิจัย นักวิชาการต่างๆ สามารถสังเคราะห์ได้ 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) ความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risk)

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน

ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Cost Management) ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Stocks & Lambert (2001) เป็นหลักและแนวคิดของนักวิจัย นักวิชาการต่างๆ สามารถสังเคราะห์ได้ 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ต้นทุนด้านการจัดการสินค้าคงคลัง (Inventory management Cost) ต้นทุนด้านการขนส่งและกระจายสินค้า (Transportation-Unloading Cost) ต้นทุนด้านการบริหารจัดการ (Administration Cost) ต้นทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Cost)

ผลการดำเนินงาน (Performance) ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Sawalqa & Hamdan (2011) เป็นหลัก และแนวคิดของนักวิจัย นักวิชาการต่างๆ สามารถสังเคราะห์ได้ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (Financial Performance) และผลการดำเนินงานไม่ใช้การเงิน (Non-Financial Performance)

2. ด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชน ทั้ง 6 เขต ประกอบด้วย กลุ่มชัชนาท (9 จังหวัด) กลุ่มราชบุรี (8 จังหวัด) กลุ่มระยอง (9 จังหวัด) กลุ่มขอนแก่น (20 จังหวัด) กลุ่มสงขลา (14 จังหวัด) และกลุ่มเชียงใหม่ (17 จังหวัด) ซึ่งสมาชิกในกลุ่มแต่ละจังหวัดได้ผ่านการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับ 5 ดาว ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 3,742 ราย (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2563)

3. ด้านกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค Structural Equation Modeling (SEM) ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ต้องมีขนาดใหญ่ เพราะหากใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่จะมีโอกาสที่ตัวแปรจะมีการแจกแจงเป็นปกติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เล็กกว่า โดยปกติในการวิเคราะห์สถิติประเภทพหุตัวแปร มีข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของตัวแปรในโมเดล (สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิกุล ภิญญภาณุวัฒน์, 2554) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลอง จำนวน 19 ตัว ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และเพียงพอจึงควรมี 380 ตัวอย่าง ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบระดับชั้นอย่าง เป็นสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย (บุญมี พันธุ์ไทย, 2554) ทำให้ได้ตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตามจำนวนสัดส่วนของประชากรที่มี จนครบตามจำนวน 380 ตัวอย่าง

4. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983 ที่ผ่านการขออนุญาตจากคณะกรรมการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ที่ WTU 2563-0056 รหัสโครงการ HE-WTU542887 ในช่วงเดือนกันยายน 2563 ถึงเดือน พฤษภาคม 2564 โดยการแจกแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ และการใช้ Google ฟอรัมในการสร้างแบบสำรวจออนไลน์ และได้แบบสอบถามกลับคืนจาก Google Forms จำนวน 120 ตัวอย่าง จากไปรษณีย์ตอบกลับคืน 260 ตัวอย่าง

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและหรือทีมงานผู้ช่วย ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยและพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ร่วมการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีความประสงค์จะเข้าร่วมวิจัยภายหลังจาก กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถาม โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 30 นาที และรวบรวมแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมดเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล จนครบตามจำนวน 380 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

5.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน

5.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปร

5.3 เทคนิค Structural Equation Modeling (SEM) ใช้ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ปัจจัยเชิงสาเหตุ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับของปัจจัยเชิงสาเหตุ ระดับของต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และระดับของผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย ปรากฏดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และลำดับของระดับปัจจัยเชิงสาเหตุระดับของต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และระดับของผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

ตัวแปร	n=380		ระดับ	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.		
สภาพแวดล้อมภายนอก	3.48	0.67	มาก	3
สภาพแวดล้อมภายใน	3.60	0.61	มาก	2
การจัดการความเสี่ยง	3.48	0.66	มาก	4
ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์	3.45	0.65	มาก	5
ผลการดำเนินงาน	3.66	0.67	มาก	1

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุ ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้านเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.66$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมภายใน ($\bar{X} = 3.60$, S.D.=0.61) สภาพแวดล้อมภายนอก ($\bar{X} = 3.48$, S.D.=0.67) การจัดการความเสี่ยง ($\bar{X} = 3.48$, S.D.=0.66) และต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ ($\bar{X} = 3.45$, S.D.=0.65) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน พบว่า

ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม พบว่า ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS) ได้รับอิทธิพลรวมสูงที่สุดจาก การจัดการความเสี่ยง (RIS) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.46 รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมภายใน (INT) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และสภาพแวดล้อมภายนอก (EXT) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.26 ซึ่งทั้งหมดเป็นอิทธิพลทางตรง ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ส่วนผลการดำเนินงาน (PER) ได้รับอิทธิพลรวมจาก ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS) สูงที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.31 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลทางตรงทั้งหมด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 รองลงมาคือ การจัดการความเสี่ยง (RIS) โดยมีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.28 เป็นค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.14 อิทธิพล ทางอ้อมเท่ากับ 0.14 สภาพแวดล้อมภายนอก (EXT) โดยมีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.27 เป็นค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.19 อิทธิพลทางอ้อมผ่านทางต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS) เท่ากับ 0.08 และสภาพแวดล้อมภายใน (INT) โดยมีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.21 เป็นค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.12 อิทธิพลทางอ้อมผ่านทางต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS) เท่ากับ 0.09 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงได้ดังตารางที่ 2

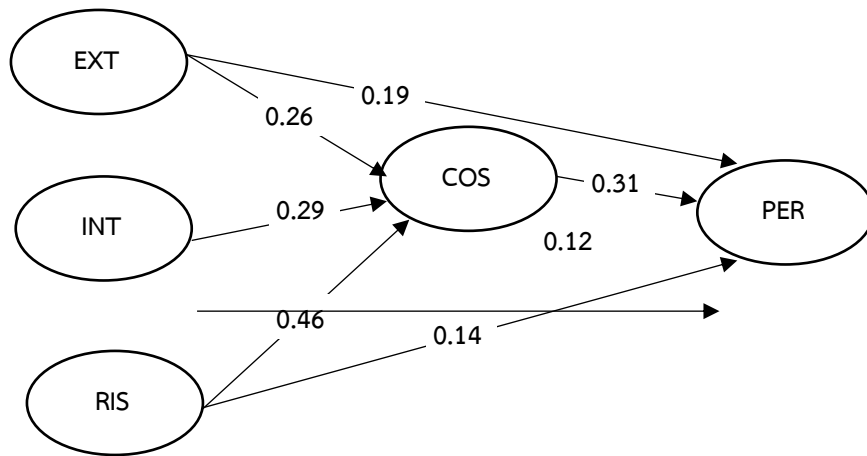
ตารางที่ 2 อิทธิพลของตัวแปรโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ								ตัวแปรผล
	สภาพแวดล้อมภายนอก (EXT)		สภาพแวดล้อมภายใน (INT)		การจัดการความเสี่ยง (RIS)		ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS)		
	β	SE	β	SE	β	SE	β	SE	
DE	0.26	0.17	0.29	0.16	0.46	0.13	-	-	ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ (COS)
IE	-	-	-	-	-	-	-	-	
TE	0.26	0.17	0.29	0.16	0.46	0.13	-	-	
DE	0.19	0.36	0.12	0.31	0.14	0.24	0.31	0.36	ผลการดำเนินงาน (PER)
IE	0.08	0.10	0.09	0.13	0.14	0.17	-	-	
TE	0.27	0.35	0.21	0.29	0.28	0.21	0.31	0.36	

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า

แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ ค่าดัชนี Chi-square = 35.08, df = 46, p = 0.87946, Chi-square/df = 0.762,

CFI = 1.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.000 และ SRMR = 0.013 ดังนั้นสรุปได้ว่าโมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

Chi-Square = 35.08, df=46, P-value=0.87946, RMSEF=0.000

ภาพที่ 1 ปัจจัยเชิงสาเหตุ ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

4. ผลการพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย พบว่า

แบบจำลองที่ พัฒนา ชื่อว่า OTOP'l Model (Logistics cost management of One Tambon One Product Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 18 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ (1) สภาพแวดล้อมภายนอก มี 4 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยีและการเมืองการปกครอง สังคม-วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและเทคโนโลยี (2) สภาพแวดล้อมภายใน มี 4 องค์ประกอบ คือ วัฒนธรรม โครงสร้างและการใช้เทคโนโลยีขององค์กร บุคลากรและวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยี ระบบบริหารโครงสร้างการใช้เทคโนโลยี ระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ (3) การจัดการความเสี่ยง มี 4 องค์ประกอบ คือ กลยุทธ์การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับการดำเนินงานกลยุทธ์การเงิน การบริหารการเงิน การบริหารการดำเนินงาน (4) ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ มี 4 องค์ประกอบ คือ การบริหารจัดการคลังสินค้าและการขนส่ง การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สินค้าคงคลังและการขนส่งกระจายสินค้า เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัย และ (5) ผลการดำเนินงาน มี 2 องค์ประกอบ คือ สภาพคล่องทางการเงิน และเป้าหมายภาพลักษณ์ และความมั่นคง

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. อภิปรายผลการศึกษาาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุ ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และ ผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายด้าน จากผลดังกล่าวข้างต้น หากนำแนวคิดทฤษฎีระบบ (System Theory) ของ Boulding and Bertalanffy (1920) มาใช้ในการอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยดังกล่าว ก็จะพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง และต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ เปรียบเสมือนปัจจัยนำเข้า (Input) เพราะปัจจัยดังกล่าว ถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจหรือการให้บริการ เพราะ การดำเนินธุรกิจต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ อย่าง จึงจะเกิดกิจกรรมในธุรกิจ จะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง ไม่ได้ (DuBrien and Ireland, 1993) อีกทั้งยังจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (Musselman and Jackson, 1984) องค์กรจึงควรมีการเตรียมความพร้อมขององค์กรในด้านต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการปัจจัยดังกล่าวให้เกิดผลกระทบในทางบวกต่อองค์กร เช่น การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง และต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ รวมถึงการมีกระบวนการทำงานหรือระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม สามารถช่วยลดความสูญเสียทั้งผลการดำเนินงานที่เป็นตัวเงิน (Financial Performance) ในเรื่องของ สภาพคล่องทางการเงิน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มั่นคงและยั่งยืน ความพร้อมทางด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนผลการดำเนินงาน ที่ให้ผลตอบแทนการลงทุนได้ตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงานไม่ใช่ตัวเงิน (Non-Financial Performance) เช่น กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์/สินค้าใหม่ๆ ได้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า การกระจาย สินค้าที่ดีและมีประสิทธิภาพที่ช่วยการเติบโตของยอดขาย/ส่วนแบ่งทางการตลาด และมีภาพลักษณ์/ตราสินค้า ที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แล้ว ก็ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน หรือสำเร็จขององค์กรในเชิงบวกเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมได้เช่นกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่าน เช่น งานวิจัยของ Sawalqa & Hamdan (2011) งานวิจัยของ Majdalawieh & Gammack (2017) และงานวิจัยของสุภัทรา สงครามศรี (2562) ที่สรุปได้ว่า หากองค์กร มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ที่ดีและมีประสิทธิภาพเหมาะสมดีแล้ว ย่อมทำให้มีผลการดำเนินงาน หรือความสำเร็จขององค์กรมากตามไปด้วย

2. อภิปรายผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

ผลจากการวิจัย พบว่า ต้นทุนการจัดการ โลจิสติกส์ ได้รับอิทธิพลรวมสูงที่สุดจาก การจัดการความเสี่ยง รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก และผลการดำเนินงาน ได้รับอิทธิพลรวมจากต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ สูงที่สุด ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลทางตรงทั้งหมด รองลงมาคือ การจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายนอก โดยมีทั้งอิทธิพล ทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลทางตรงทั้งหมด และสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม จากผลดังกล่าวหากนำแนวคิดทฤษฎีระบบ (System Theory) ของ Boulding & Bertalanffy (1920) มาใช้ในการอธิบาย ก็สามารถอธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อม

ภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยงเปรียบเสมือนกับ ปัจจัยนำเข้า (Input) ส่วนกระบวนการ (Process) คือ การเตรียมความพร้อมขององค์กรในด้านต่างๆ เพื่อที่จะบริหารจัดการปัจจัยดังกล่าวให้เกิดผลกระทบในทางบวกต่อองค์กร ซึ่งก็คือ ผลการดำเนินงานขององค์กร (Output) อาจกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน เป็นองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและอาจก่อให้เกิดปัญหาทั้งที่เป็นโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะการดำเนินธุรกิจต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ อย่าง จึงจะเกิดกิจกรรมในธุรกิจได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการประกอบธุรกิจไม่ได้ขึ้นกับการมีเงินทุนที่เพียงพอ หรือผู้ประกอบการที่มีความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอก (ชิตมรงค์ สิทธิยานันท์, 2563) และปัจจัยภายในองค์กร นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับกับความเสี่ยง ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (Musselman & Jackson, 1984) หากองค์กรมีกระบวนการในการวางแผนการดำเนินการ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจรวมถึงการบริหารจัดการต้นทุนและใช้ทรัพยากร ทั้งที่เป็นตัวเงิน (Financial) และไม่ใช่ตัวเงิน (Non-Financial) ในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธนิตพงศ์ ไตรพัฒน์พัชร (2552) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยทั่วไปมีอิทธิพลและมีผลกระทบต่อภารกิจขององค์กร เป็นเหตุให้องค์กรต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกรอบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อทางการเงิน ภาพพจน์ขององค์กรต่อบุคคลและหรือสังคมภายนอก ที่อาจรวมไปถึงความล้มเหลวหรือความสำเร็จได้ (เมธา สุวรรณสาร, 2562) ด้วยเหตุผลดังกล่าว สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง และต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัยที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่าน เช่น งานวิจัยของ Alshura & Assuli (2017) งานวิจัยของ Ambrosino, Sciomachen, & Surace (2019) งานวิจัยของ Junior, King'oriah, & Senaji (2019) งานวิจัยของ Ayimpoya et. al. (2020) งานวิจัยของ Panfilova et. al. (2020) งานวิจัยของ สุวรรณ หวังเจริญเดช (2558) และงานวิจัยของ สุภัทรา สงครามศรี (2562) ที่สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน รวมถึงการบริหารจัดการในด้านต่างๆ มีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานหรือความสำเร็จขององค์กร

3. อภิปรายผลการตรวจสอบความสอดคล้อง แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติที่สำคัญส่วนมากยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ (Joreskog & Sorbom, 1996) ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) ด้วยการปรับพารามิเตอร์โดยยินยอมให้ผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นโดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ ด้วยวิธีการดังกล่าวได้ผลค่อนข้างดี เพราะไม่เป็นการแก้ไขแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยด้วย เพราะเป็นการปรับที่ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรเชิงประจักษ์ ไม่ได้เปลี่ยนทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง ภายหลังการปรับแก้โมเดลครั้งที่ 96 พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทุกดัชนีผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือค่าดัชนี Chi-square = 35.08, df=46, p= 0.87946 กล่าวคือ ค่า

Chi-square แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้ง ค่าดัชนี RMSEA=0.000 ค่า SRMR=0.013 ค่าดัชนี GFI=0.99 ค่า AGFI=0.96 ค่า Chi-square/df = 0.762 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 แสดงว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ สุภมาส อังคุโชติ และคณะ (2554) ที่สรุปไว้ว่า การทดสอบรูปแบบโครงสร้าง (Structure Model) กับรูปแบบการวัด (Measurement Model) ว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น พิจารณาได้จาก (1) สัดส่วนค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ทหารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ (df) มีค่าน้อยกว่า 2.0 (2) ค่า RMSEA \leq 0.05 (3) ค่า Goodness of Fit Index (GFI) และค่า Goodness-of-Fit Index (AGFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ถึง 1.00 ค่าดัชนีเมื่อคำนึงถึงความซับซ้อนของโมเดล (PGFI) มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป (4) ค่าดัชนีความสอดคล้องสัมพัทธ์ (CFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ถึง 1.00 (5) ค่าดัชนีค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (RMR) และค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) มีค่าน้อยกว่า 0.05 ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่าน เช่น งานวิจัยของ กาญจน์วิจิ ธิ์นโชติรุ่งสาทิศ (2557) งานวิจัยของกัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล และ ภัทราทิพย์ ทรงบุญญา (2558) งานวิจัยของ ภรณ์ หลาวทอง (2559) และงานวิจัยของ สุภัทรา สงครามศรี (2562) ที่สรุปไว้ว่า แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืน กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทุกดัชนีผ่านเกณฑ์การยอมรับทุกค่า

4. อภิปรายผลการพัฒนาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชน ในประเทศไทย

ผลจากการวิจัย พบว่า แบบจำลองที่พัฒนามีชื่อว่า OTOP'U Model มี 5 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ (1) สภาพแวดล้อมภายนอก มี 4 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยีและการเมืองการปกครอง สังคม-วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี (2) สภาพแวดล้อมภายใน มี 4 องค์ประกอบ คือ วัฒนธรรม โครงสร้างและการใช้เทคโนโลยีขององค์กร บุคลากรและวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยี ระบบบริหารโครงสร้างการใช้เทคโนโลยี ระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ (3) การจัดการความเสี่ยง มี 4 องค์ประกอบ คือ กลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับการดำเนินงานกลยุทธ์การเงิน การบริหารการเงิน การบริหารการดำเนินงาน (4) ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ มี 4 องค์ประกอบ คือ การบริหารจัดการคลังสินค้าและการขนส่ง การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สินค้าคงคลังและการขนส่งกระจายสินค้า เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และ (5) ผลการดำเนินงาน มี 2 องค์ประกอบ คือ สภาพคล่องทางการเงิน และเป้าหมายภาพลักษณ์ความมั่นคง นอกจากนี้แบบจำลองยังมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนผ่านเกณฑ์การยอมรับทุกค่า ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่าน เช่น งานวิจัยของ กอแก้ว จันทร์กิงทอง (2557) งานวิจัยของกัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล และภัทราทิพย์ ทรงบุญญา (2558) และงานวิจัยของ สุภัทรา สงครามศรี (2562) ที่สรุปไว้ว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นนั้น ปัจจัยเชิงสาเหตุมีทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และส่งผลต่อ ผลการดำเนินงานขององค์กร และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผ่านเกณฑ์การวัดทุกค่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน การจัดการความเสี่ยง ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายด้าน แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยบางประการที่อยู่ในระดับปานกลาง เช่น รัฐหรือหน่วยงานหรือผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ควรมีนโยบายดำเนินการปรับปรุง กฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน/ประชาชนทั่วไป เป็นต้น เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในแต่ละด้าน มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ผลการดำเนินงานได้รับอิทธิพลรวมจาก ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ สูงที่สุด รองลงมาคือ การจัดการความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน และยังพบอีกว่า ต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ ยังได้รับอิทธิพลรวมสูงที่สุดจากการจัดการความเสี่ยง รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ตามลำดับ ดังนั้นรัฐ หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนจึงควรมีนโยบายส่งเสริมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในแต่ละด้านตามลำดับความสำคัญที่ค้นพบ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนให้ผลการดำเนินงาน เพิ่มมากยิ่งขึ้น

ผลการพัฒนาแบบจำลองได้ OTOP'l Model (Logistics cost management of One Tambon One Product Model) ซึ่งสามารถนำองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบไปใช้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสมของแต่ละองค์กร ดังนี้ (1) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ควรให้ความสำคัญในด้านขนาดของสถานที่/ทำเลที่ตั้ง (EPN) ด้านขนาดขององค์กร (EON) ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ/สังคม (EEN) และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ELN) (2) ด้านสภาพแวดล้อมภายใน ควรให้ความสำคัญในด้านการบริการ (IEN) ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการบริการ (ISN) ด้านการเงิน (IMN) และด้านบุคลากร (IPN) (3) ด้านต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ ควรให้ความสำคัญในด้านการขนส่งและกระจายสินค้า (CTN) ด้านการบริหารจัดการ (CMN) ด้านคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง (CWN) ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ (CEN) และ (4) ด้านผลการดำเนินงาน ควรให้ความสำคัญในด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (PLN) ด้านการเงิน (PMN) ด้านกระบวนการภายใน (PIN) ด้านลูกค้า (PCN) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากในการวิจัยเป็น กลุ่มตัวอย่างสินค้า OTOP ระดับห้าดาว ทั้งนี้การนำแบบจำลองที่ได้ จากการศึกษาไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในสินค้า OTOP ทุกระดับดาวโดยตรง อาจให้ผลแตกต่างกันออกไป ดังนั้นจึงควรพึงระวังในการนำไปประยุกต์ใช้

ควรศึกษาถึง ปัจจัยเหตุอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงาน เช่น บทบาทของผู้นำ (Role of Leadership) วัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) และนโยบายภาครัฐ (Official rules and regulations) ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

อาจใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพราะการวิจัย EDFR เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อเท็จจริงในอดีตมาแก้ปัญหาในอนาคต และเป็นเทคนิคการวิจัย ที่เป็นไปได้ในแต่

ละทางเลือก เพื่อเตรียมวางแผนรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ให้ไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). รายงานแสดงสถิติเปรียบเทียบจำนวนและสมาชิก วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เขต (ทุกเขต) จังหวัด (ทุกจังหวัด) อำเภอ (ทุกอำเภอ) ระหว่าง ปี 2559 ถึง ปี 2561. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2563 จาก http://smce.doe.go.th/smce1/report/report_smce13.php?typeSmce=&levelSearch=1®ion=&province=&hur=&yy=2559
- กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง. (2557). แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานข้าราชการ ตำรวจในจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยหาดใหญ่*, 33(1), 6-21.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร (2563). รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. [รูปแบบสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2563 จาก https://smce.doe.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php?region_id=&province_id=&hur_id=&key_word=
- กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล และภัทราทิพย์ ทรงบุญญา. (2558). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 7(2), 115-136.
- กาญจน์วชิ ชาญดิษฐ์สาทิส. (2557). ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโลจิสติกส์ขนส่งข้าวไทย ในเส้นทางขนส่ง จากจังหวัดนครสวรรค์ ส่งออกต่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสิน).
- ขวัญฤดี ต้นตระกูลบัณฑิตย์. (2551). แนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชน. *วารสารการพัฒนาท้องถิ่น*. 3 (1), 2551, 52-62.
- ชิตณรงค์ สิทธิยานันท์. (2563). *สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ*. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2563 จาก http://153utccbf302g1-thegang.blogspot.com/2010/09/blog-post_2763.html
- ธนิตพงศ์ ไตรพัฒน์พัชร. (2552). ผลกระทบจากปัจจัยสภาพแวดล้อมและปัจจัยการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของผู้ประกอบการในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*. 3(1), 86-94.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภรณ์ หลาวทอง. (2559). *ตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. (วิทยานิพนธ์การจัดการดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม)

- เมธา สุวรรณสาร. (2562). *แนวทาง/กรอบการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร*. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2562 จาก [https://www.thansettakij.com/content/business/260799](https://itgthailand.wordpress.com/tag/สภาพแวดล้อม/สมสวย ปัญญาสิทธิ์. (2561). Smart Products by วิสาหกิจชุมชน. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2563 จาก <a href=)
- สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2554). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- สุภัทรา สงครามศรี. (2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการจัดการโลจิสติกส์ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง*, 8(1), 159-170.
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2558). การบริหารต้นทุนโลจิสติกส์กับผลกำไรของธุรกิจ SMEs. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์] *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 9(18), 97-102.
- Alshura, M. S. K., & Assuli, A. H. (2017). Impact of Internal Environment on Performance Excellence in Jordanian Public Universities from Faculty Points of View. *International Journal of Business and Social Science*, 8(1), 45-57.
- Ambrosino, D., Sciomachen, A., & Surace, C. (2019). Evaluation of flow dependent external costs in freight logistics networks. *Networks*, 74(2), 111-123.
- Ayimpo, R. N., Akolgo, D. A., Mbilla, S. A. E., & Gbegble, M. K. (2020). Effects of Risk Assessment, Control Environment and Control Activities on Performance of Listed Banks in Ghana. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 14(4), 18-33.
- Boulding, K. E., & Bertalanffy, L. V. (1920). General system theory: Foundations, Development, Applications. *Management Science*, 2(3). 197-208.
- COSO. (2004). *The Committee of Sponsoring Organization of Treadway Commission. Enterprise Management-Integrated Framework. ERM Executive Summary*, [Electronic version] Retrieved April 13, 2015 from: <http://www.coso.org/ERM-IntegratedFramework.htm>
- DuBrin, A.J. & Ireland, R.D. (1993). *Management and organization*. (2nd ed.). Cincinnati, OH :South-West
- Joreskog, Karl G. and Sorbom, Dag. (1996). *LISREL8: User's Reference Guide*. IL: Scientific Software International Inc..
- Junior, N. K., King'oriah, G. K., & Senaji, T. A. (2020). Manager's Comprehension of External Environment and the Performance of the SMEs in Kinshasa. *Journal of Entrepreneurship & Project Management*, 4(1), 28-41.

- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2008). *The Execution Premium: Linking Strategy to Operations for Competitive Advantage*. Harvard Business Review Press; 1st edition (June 17, 2008), 75-85.
- Majdalawieh, M. & Gammack, J. (2017) "An Integrated Approach to Enterprise Risk: Building A Multidimensional Risk Management Strategy for the Enterprise", *International Journal of Scientific Research and Innovative Technology*, 4 (2), 95-114.
- Mosley, D.C., P.H. Pietri & L.C. Megginson. (1996). *Management; Leadership in Action*. (5th ed). New York: Harper Collins College Publishers. ISBN:9780673992642, 752
- Musselman , V. A. & J. H. Jackson. (1984). *Introduction to Modern to Business*. New Jersey: Prentice - Hall Inc.
- Panfilova, E., Dzenzeliuk, N., Domnina, O., Morgunova, N., & Zatsarinnaya, E. (2020). The impact of cost allocation on key decisions of supply chain participants. *International Journal of Supply Chain Management*, 9(1), 552-558.
- Sawalqa, A., & Hamdan, F. A. (2011). *The changing role of management accounting: assessment of the impact of financial and non-financial performance measures usage on organizational performance in Jordan* (Doctoral dissertation, Doctor of Philosophy of Murdoch University). 150-152.
- Stocks, J. R. & D. M. Lambert. (2001). *Strategic logistics management*. USA: McGraw-hill. 27-40.